



Проблемні питання під час проведення автотехнічних експертиз за адміністративними справами про дорожньо-транспортні пригоди

Сергій Ромашко

Черкаський НДЕКЦ МВС України, м. Черкаси, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9300-8911>, e-mail: 24_ate@ukr.net

Ярослав Волик

Черкаський НДЕКЦ МВС України, м. Черкаси, Україна, e-mail: 24_ate@ukr.net

Розглянуто проблемні питання під час проведення автотехнічних експертиз за адміністративними справами про дорожньо-транспортні пригоди (коли завдано матеріальні збитки, але учасники не отримали тілесних ушкоджень).

Ключові слова: дорожньо-транспортна пригода; експертиза; вихідні дані.

Problematic Issues When Carrying Out Automotive Technical Examinations in Administrative Cases on Road Traffic Accidents

Serhii Romashko, Yaroslav Volyk

The article deals with the problematic issues when carrying out automotive technical examinations in administrative cases on road traffic accidents (when material damage was caused, but the participants were not injured).

Keywords: road traffic accident; examination; initial data.

Автотехнічна експертиза є однією із тих видів експертиз, які спричиняють низку труднощів як у її призначенні, так і у проведенні.

В Україні розгляд справ про порушення Правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів (далі — ТЗ), вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд або іншого майна проводять суди першої інстанції (районні, районні у місті, міські або міськрайонні суди (судді)) [1].

Суд, розглядаючи адміністративну справу про дорожньо-транспортну пригоду (далі — ДТП), для ухвалення об'єктивного й законного рішення може з власної ініціативи або за клопотанням сторін процесу призначити проведення автотехнічної експертизи щодо оцінювання дій учасників ДТП, технічної можливості запобігти ДТП, з'ясування причинового зв'язку між діями учасників і фактом виникнення ДТП. Залежно від обставин справи та виду автотехнічної експертизи, суддя, на розгляді якого перебуває справа, повинен поставити перед експертом конкретні питання та надати необхідні вихідні дані і/або об'єкти експертного дослідження, якими повинен керуватися експерт під час проведення експертизи.

Нерідко трапляються випадки, коли під час призначення експертизи за клопотанням сторін суд у мотивувальній частині постанови зазначає лише підстави для призначення експертизи, водночас не зазначаючи вихідних даних, якими має керуватися судовий експерт під час її проведення. У резолютивній частині наводять перелік питань, які викладено у клопотанні сторін і які необхідно розв'язати, без аналізування їхнього змісту та доцільності, або навіть наводять питання права, які експертові розв'язувати заборонено. У цій частині постанови також зазначають, що експертові надано матеріали адміністративної справи, які містять вихідні дані.

Судді, які виносять постанову про призначення експертизи, не зазначаючи вихідних даних, ігнорують вимоги Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень [2], де прямо обумовлено, що експертові заборонено самостійно збирати матеріали, які підлягають дослідженню, а також вибирати вихідні дані для проведення експертизи, якщо вони відображені в наданих йому матеріалах неоднозначно (п. 2.3), водночас найчастіше в матеріалах справи покази учасників ДТП мають суперечливий характер щодо



механізму її розвитку, оскільки вони зацікавлені в ухваленні рішення на свою користь.

Відповідно до Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених наказом Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Мін'юсту України від 26.12.2012 р. № 1950/5 з подальшими змінами та доповненнями), у документі про призначення автотехнічної експертизи (залучення експерта) необхідно зазначати дані про параметри та стан дорожньої обстановки, дорожнього покриття й обставини щодо дій учасників події, на які має зважати експерт під час проведення досліджень (вихідні дані) [2].

Під час призначення експертизи обставин ДТП необхідно, зокрема, зазначати: тип покриття дороги (асфальт, ґрунтова тощо), його стан (сухе, мокре, ожеледиця тощо), ширину проїзної частини, наявність і величину ухилів, наявність дорожніх знаків і розміток у районі ДТП, технічний стан ТЗ і його завантаженість; видимість і оглядовість дороги з місця водія, а в умовах обмеженої видимості — ще й видимість перешкоди; розташування ТЗ на дорозі, швидкість його руху; момент виникнення небезпеки для руху; відстань, яку подолав пішохід з моменту виникнення небезпеки для руху до моменту наїзду, швидкість руху пішохода або час його руху з моменту виникнення небезпеки до моменту наїзду; чи застосовував водій термінове гальмування і якщо застосовував, то яка довжина сліду гальмування; місце наїзду відносно слідів гальмування (яку відстань пройшов ТЗ у стані гальмування до наїзду або після наїзду на пішохода; якою частиною ТЗ контактував з пішоходом або якими частинами зіткнулись ТЗ; якщо ТЗ після залишення сліду гальмування до його остаточної зупинки рухався накатом, то яку відстань він пройшов у цьому стані).

Орган (особа), який (яка) призначив(-ла) експертизу (залучив(-ла) експерта), не має права вимагати від експерта, щоб той самостійно вибирав зі справи вихідні дані для проведення експертизи. Натомість ці органи (особи) можуть поставити перед експертом питання про технічну спроможність (неспроможність) конкретних даних, які є у справі.

Після надходження до експертної установи постанови суду про призначення автотехнічної експертизи разом з матеріалами справи,

судовий експерт, якому доручено проведення експертизи, ознайомлюється з постановою, вивчає й аналізує надані матеріали щодо їх достатності й достовірності та розпочинає проведення експертизи або (за потреби) складає клопотання про надання необхідних вихідних даних і направляє його ініціаторові проведення експертизи.

У разі надходження на адресу суду клопотання, суддя знову проводить судові засідання за участю сторін, з'ясовуючи необхідні вихідні дані, і направляє їх до експертної установи для продовження виконання експертизи. Після цього судовий експерт виконує експертизу, розв'язуючи поставлені питання в межах своєї компетенції.

Іноді експерт під час проведення розрахунків за наданими вихідними даними з'ясовує, що такі дані є технічно неспроможні, що своєю чергою унеможливорює розв'язання поставлених питань і подальше ухвалення рішення судом.

Підбиваючи підсумки викладеного вище, зауважимо, що під час призначення судової автотехнічної експертизи органу (особі), який (яка) таку експертизу призначає (а також у разі, якщо таку постанову вже направлено до експертної установи для виконання, і за нею експерт заявив клопотання про надання вихідних даних), доцільно залучати експерта-автотехніка, який може надати суду (судді) кваліфіковану практичну допомогу, що сприятиме своєчасному розгляду такої категорії справ та ухваленню обґрунтованого рішення.

Перелік джерел посилання

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 23.03.2024).
2. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказ. Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 23.03.2024).
3. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказ. Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 23.03.2024).